

Täysistunto

Torstai 14.11.2024 klo 16.00—19.35

7. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus 2023

Kertomus K 17/2024 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 8/2024 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 8/2024 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelua, ja tämän esittelee meille valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiljunen.

Keskustelu

18.36 **Kimmo Kiljunen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisesti sanottaisiin, että tämä on one-man show — tämä on vähän huolestuttava tilanne, että yksin näitä puheenvuoroja pitää nyt pitää. Mielellään olisin tosiaan suonut, että olisi ollut näistä valtuuskunnista nyt porukkaa enemmän paikalla. Valitettavasti näin ei ole, kiireensä kulakin. Nyt meillä on viimeisenä tämä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö, ja tässä oli esillä kollegoita, joilla on ollut rooli täällä Etyjissä myöskin aikaisemmin. Harmi, että edustaja Kauma ei ole täällä paikalla, kun edustaja Kauma on erittäin keskeisessä roolissa tällä hetkellä Euroopan Etyj-järjestössä ollessaan sen presidentti eli puheenjohtaja tässä parlamentaarisisessa yleiskokouksessa. Hänellä on omat kiireensä, olen tietoinen siitä, mutta hänellä olisi ollut paljon sanottavaa tähän tematiikkaan — erittäin keskeinen tehtävä.

Tämä Etyj-järjestö on kriisissä. Etyj on se Etykin seuraaja, joka oli siis Helsingin hengen synnyttäjä. Helsinki Accords on ollut siellä, ja Helsingin perussopimus on ollut se pohja, mille eurooppalainen turva-arkkitehtuuri luotiin silloin 1975. Täällä ensin oli Finlandia-talossa suuret kokoukset ja sittemmin, kun tämä Itä-Euroopan muutos tapahtui, 91 Paris Charter -peruskirja määritteli tämän eurooppalaisen turvallisuusyhteistyön perusrungon. Siinä se runko on tietenkin se, että turvallisuus on yhteistä, sitä ei tehdä kenenkään kustannuksella. Turvallisuus on enemmän kuin sotilaallista turvallisuutta, eli siinä on laaja turvallisuuskäsite takana, jolloin se nähdään myöskin ympäristöongelmien, terrorismin, pandemioiden ja muiden kautta laajalla turvallisuusperspektiivillä. Turvallisuus ei myöskään ole vain valtioiden turvallisuutta vaan ihmisten turvallisuutta, kansalaisten turvallisuutta, eli ihmisoikeudet ovat osa sitä turvallisuusagenda. Tämä on sen laajan turvallisuuskäsitteen, yhteisen turvallisuuden ydin, millä Helsingin henkeä on ylläpidetty ja Helsingissä luotu, Pariisissa luotu turva-arkkitehtuuri Euroopassa toimi 24. helmikuuta 2022 asti — silloinhan kaikki rojahti.

YK:n turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen Venäjä, keskeinen toimija Etyj-järjestössä, hyökkäsi brutaalisti naapuri Ukrainaan. Kaikki meni. Meillä ei ole enää yhteistä turvalli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

suutta, koska Venäjä lähti rakentamaan omaa turvallisuuttaan pommittamalla Ukrainaa, eli rakentamaan toisen kustannuksella etupiirijattelua, vanhaa ajattelua. Se on juuri ytimeltään sitä, että naapurien kustannuksella tehdään omaa turvallisuutta, naapurien rajoitetulla suvereniteetilla rakennetaan omaa turvallisuutta. Se on se etupiirijatteluongelma, millä suurvallat ovat pilkkoneet maailmaa jo aikaisemminkin. Tämä vanha sapluuna on nyt Venäjällä vielä käytössä, ja se rikkoi koko tämän järjestelmän, mikä meillä on luotu.

Helsingin henki on tässä suhteessa kuollut. Se ei ole kuitenkaan kuollut Suomen agendalta, koska meillä ensi vuonna 2025 on 50-vuotisjuhlakokous Etyjiin liittyen, ja meillä on Suomella puheenjohtajuus. Tässä järjestö oli niin pahassa kriisissä, ja se on edelleenkin kriisissä siltä osin, että se on pelkästään tullut riidan organisaatioksi. Siellä pysyvä komitea ei tee muuta kuin riitelee. Valko-Venäjä ja Venäjä ovat kaikkia muita vastaan, ja kaikki muut ovat niitä vastaan luonnollisesti, koska perussääntöjä on rikottu. Ei ole yhteistä kieltä — ei ole yhteistä kieltä. Se on johtanut siihen, että järjestö on ikään kuin kaput toiminnaltaan. Meillä on nyt iso tehtävä Suomessakin miettiä, miten me voitaisiin rakentaa sille dialogille tilaa, mitkä olisivat ne muodot, joilla me voitaisiin vielä tavoittaa edes niitä suuria yhteisiä ongelmia, on sitten joukkotuhoaseista kysymys, tämän voimapolitiikan jonkinlaisesta hallinnasta. Siinä tulee terrorismit ja kaikki muutkin vastaan ja tämä laaja turvallisuuskäsite, joka on sitä Etyjin ydintä, ja ihmisoikeudet. Tämä on nyt se vaikeus, että tässä ei nyt Etyj pysty oikein toimimaan.

Mutta nyt tehdään suuri virhe sitten: Etyjillä on kuitenkin roolinsa. Se keskeisin rooli on siellä Keski-Aasiassa, johon viitattiin. Se on se ainoa iso viitekehys, jossa Keski-Aasiassa on oma selkeä roolinsa. Ne ovat tietysti YK:n jäsenvaltioita myöskin, mutta siellä heillä on roolinsa. Etelä-Kaukasus — täällä on viitattu Armeniaan, Azerbaidžaniin, Georgiaan — sillä on keskeinen rooli, Moldovalla myöskin, Länsi-Balkanilla, Balkanilla kokonaisuudessaan. Näillä Etyjin maatoimistoilla on keskeinen roolinsa tukemassa ristiriitojen ratkaisuja alueiden maiden välillä, ja se on se iso kulma, missä Ety-järjestö vielä toimii.

Ja vielä keskeinen toimintamuoto, ODIHR, eli tämä vaalien tarkkailuorganisaatio, maailman huippuluokan vaalitarkkailuorganisaatio, on tämä Etyjin käsivarsi tässä kohdassa, ja se toimii vielä tehokkaasti. Se seuraa vaaleja vielä niissä jäsenmaissa, joissa se pystyy siellä järkevästi seuraamaan — tai pystyykin seuraamaan. Siinä on keskeinen rooli. Tässä suhteessa Etyj on siemenenä, ei ainoastaan enää siemenenä vaan toimintamuodossa olemassa. Täytyyhän niiden aikojen tulla, että me pystymme tästä voimapolitiittisesti täydellisesti polarisoituneesta turvallisuuspoliittisesta asetelmasta siirtymään takaisin siihen asetelmaan, joka perustuu vuoropuheluun, kanssakäymiseen ja yhteisiin sääntöihin, joita myöskin yhdessä kunnioitetaan. Se on tietysti se Helsingin hengen ydin, ja sitä kohti tässä joutuu menemään, vaikka tämä raportti nyt vuodelta 23 tällä hetkellä ei ole paras mahdollinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.42 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset edustaja Kiljuselle erinomaisesta asian alustuksesta.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön toiminnasta annettu kertomus nostaa esiin vakavan huolen eurooppalaisen turvallisuusjärjestyksen kriisistä. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on osoitus raa'asta väkivallasta, joka vaarantaa paitsi Ukrainan itsenäisyyden myös koko eurooppalaisen vakauden. Tämä sota on hyökkäys rauhaa, demokratiaa ja va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

paata maailmaa vastaan. Suomi on Etyjin jäsenvaltioiden joukossa vahvasti tukenut Ukrainan oikeutta puolustautua.

Kertomuksessa korostetaan, että Ukraina taistelee koko Euroopan vapauden ja turvallisuuden puolesta. Tämä muistuttaa meitä siitä, että Suomenkin turvallisuus riippuu demokraattisten periaatteiden ja oikeusvaltion arvojen säilymisestä. Etyj on osaltaan pyrkinyt vastaamaan turvallisuustilanteen muutokseen. Ukrainalle suunnattu tukiryhmä, rauhanneuvottelujen edistäminen Etelä-Kaukasiassa sekä sanktioiden vaatiminen Venäjää kohtaan ovat askelia oikeaan suuntaan, mutta emme voi tyytyä tähän. Tarvitsemme järjestöltä enemmän toimintakykyä ja johdonmukaisuutta. Etyjin uskottavuuskriisi, puuttuva budjetti ja päätöksentekokyvyn lamautuminen on ratkaistava, jos aiomme säilyttää sen merkityksen tulevaisuudessa.

Suomi on Etyjin puheenjohtajamaa vuonna 2025 eli ensi vuonna. Tämä tarjoaa meille ainutlaatuisen tilaisuuden uudistaa järjestöä ja tehdä siitä vahvemman välineen konfliktien ehkäisyssä ja rauhan rakentamisessa. Järjestön tehtävä on rakentaa siltoja ja palauttaa luottamus, mutta ei koskaan, koskaan, oikeuden kustannuksella.

Venäjän rikokset on saatava tuomiolle. Sen on maksettava teoistaan, ja Ukrainan on voitettava, ei vain itsensä vaan koko vapaan maailman puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

18.45 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Etyjin Suomen valtuuskunnan viime vuoden toimintakertomus on tietysti ehkä suomalaisten aktiivisuuden kannalta hyvää luettavaa. Erityisesti presidenttinä toimivan Pia Kauman saama asema on osoitus Suomen nauttimasta arvostuksesta, ja toisaalta monet parlamentaarikot ovat osallistuneet vaalitarkkailuoperaatioihin.

Mutta ehkä sitten on se kokonaiskuva, mihin valiokunnan puheenjohtajakin viittasi, nimenomaan se Etyjin toimintakyky tilanteessa, jossa Venäjä edelleen on kiinteä osa organisaatiota: se, kuinka paljon se on pystynyt hankaloittamaan sen toimintaa kiertävän puheenjohtajuuden näkökulmasta, budjetin näkökulmasta, ylipäänsä sen toimintakyvyn näkökulmasta rauhan ja vakauden turvaamisessa Euroopassa, on tietysti todellinen haaste koko järjestön olemassaololle ja sen toiminnan uskottavuudelle.

Ehkä se merkityksellisin työ, mitä Etyj on perustamisestaan lähtien tehnyt, liittyy nimenomaan tähän demokratian ja poliittisen toimintakulttuurin vahvistamiseen erityisesti Itä-Euroopan maissa mutta myös erityisesti näihin vaalitarkkailuoperaatioihin, joista ehkä viimeisimpänä saatiin hyvä esimerkki Yhdysvalloista, missä Etyjillä oli laaja joukko jäsenmaiden edustajia suorittamassa vaalitarkkailuoperaatiota. Toivon todella, että tulevaisuudessa, myös seuraavina vuosina, kaikki tarmo keskitetään siihen, että mikäli järjestön toimintakyky halvaantuu, niin sitä ainakin pystyttäisiin nimenomaan näitten vaalitarkkailuoperaatioiden kautta turvaamaan. Kuten nyt on nähty lähialueilla, erityisesti ehkä Kaukasuksella, siellä nimenomaan näitä demokraattisia voimia tulee koko Euroopan yhdessä tukea, kun maat kamppailevat sisäisesti sen suhteen, annetaanko kansalaisille vapaa tahto, vapaa oikeus valita itse suuntansa, vai pysyvätkö he edelleen niin sanotusti Moskovan etupiirissä.

Toinen kysymys on sitten tietysti, jos ajatellaan Kaukasuksen aluetta, nimenomaan nyt Azerbaidžanin ja Armenian suhde sekä tietysti Georgian sisäinen tilanne, jossa Etyjillä on ollut heikkouksia nimenomaan väkivaltaisuuksien lopettamisessa ja vakauden ylläpitämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

sessä. Tämä tietysti on yksi osoitus siitä, kuinka vahvasti Venäjä on kyennyt kokonaisuudessaan hankaloittamaan järjestön toimintaa.

Mutta ehkä yhteenvetona, arvoisa puhemies, on hyvä todellakin todeta se, että Suomen rooli Etyjissä on edelleen säilynyt vahvana. Varmasti se kulttuuri, mitä Suomi edustaa näissä kansainvälisissä organisaatioissa — niin kuin ollaan hyvin kuultu Pohjoismaiden neuvoston ja Euroopan neuvoston taholta — on se keskeinen elementti, jolla tätäkin järjestöä pystytään uudistamaan entistä kestävämmälle pohjalle tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari.

18.48 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä ovat kollegat jo hyvin käyneet läpi Etyjin merkitystä ja taustaa Suomelle ja maailmalle. Valitettavasti taidan olla nyt ainoa salissa oleva Etyjin valtuuskunnan jäsen, joten halusin käyttää puheenvuoroni, oikeastaan aloittaa näistä ihan ajankohtaisista: Meitä oli suomalaisia ja itse asiassa 40 maasta vaalitarkkailijoita juuri Yhdysvalloissa — muistaakseni noin 150 parlamentaarikkoa — valvomassa Yhdysvaltain vaaleja. Se kertoo siitä, miten erilaisissa toimintaympäristöissä mekin sitä työtä teemme ja miten tärkeää on, että me Yhdysvalloissakin jalkauduimme sinne osavaltiotasolle ja näimme sitten äänestyspaikoilla sen, mitä se todellisuus on, ja raportoimme siitä. Tämän jälkeen tehdään suosituksia ja mahdollisia korjausehdotuksia. Eli hyvä, että tällainen organisaatio on olemassa.

Edustaja Kiljunen ja muutama muukin täällä kertoi Etyjin ansiokkaasta historiasta ja Helsingin hengen ja Helsingin merkityksestä. Itse kun tässä nyt Etyjissä olen ollut tällä eduskuntakaudella, niin tietysti mieli tekisi puhua Helsingin hengestä, mutta ehkä aika ja tilannekuva maailmassa ei ole sellainen.

Mutta kun me katsotaan sitten tulevaisuutta, ja tietysti aina yrittää ja haluaa pysyä optimistina, niin kuitenkin Etyjin rooli tälläkin hetkellä on se, että jos Etyjiä ei olisi olemassa, niin se varmasti tulisi vielä perustaa, jos ja kun maailmaan halutaan vakautta ja rauhaa. Ja senhän Etyjin historia osoittaa, että se on onnistunut liimaamaan, kehittämään, luomaan, rakentamaan siltoja idän ja lännen välillä.

On tietysti totta, että Etyjin kokouksista — olimme viimeksi Irlannissa, Dublinissa — puuttuu maita, mutta siellä käydään myös hyvin moninaista ja monipuolista ja vaikeaaakin keskustelua, koska pöydällä on Ukrainan lisäksi myös Lähi-itä, siellä on Kaukasus, siellä on oikeastaan kaikki mahdollinen. Ja se on aika mielenkiintoista seurattavaa, kun huomaa, miten sitä keskustelua käydään aika kovillakin sanakänteillä mutta silti pystytään samassa tilassa keskustelemaan. Ja sehän on kaikkein olennaisinta, että meillä on se kuuntelemisen taito, vaikka me olemme eri mieltä asioista, ja me voidaan käydä dialogia myös erimielisten maiden kanssa. Siinä Etyj on nyt tälläkin hetkellä ainutlaatuinen.

Mutta kun Etyjin pääkaupungista eli Itävallan Wienistä katsoo tätä tilannetta, niin tietysti on olennaista, että muu monenkeskinen maailma toimisi, arvoisa puhemies: YK, muut toimijat ja tietysti Euroopan unioni, jolla on resursseja tehdä asioita, kumppanuuksia, jos nyt vaikka mainitaan tämä tänään paljon puhuttu Keski-Aasia mutta miksei Kaukasus ja muutkin ilmansuunnat, Lähi-itä, ja tässäkin viime kokouksessa puhuimme siitä, pitäisikö Etyjillä olla roolia, pitäisikö sen olla selkeämpi näiden muiden kokonaisuuksien lisäksi.

Miten sitten Suomen Etyj-puheenjohtajuus 2025? On helppo sanoa, että tilanne on tosi vaikea ellei mahdoton, on helppo sanoa, että olemme kriisissä, mutta kyllä muistan viime hallituskaudella, kun ajat olivat vielä erilaiset, miten, voi sanoa, jopa innolla suhtauduim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

me siihen, että saisimme tämän Helsingin hengen ja Etyjin Suomen puheenjohtajuuskaudella 25 seuraavalle sivulle.

Nostan muutamia esimerkkejä, mitä minä olisin toivonut, että me olisimme tänään voineet käydä läpi, miten me näkisimme ehkä sen Suomen puheenjohtajuuskauden, kun ulko- ja turvallisuuspolitiikan kova ydin on vakavassa kriisissä. Silloin tietysti pitää muistaa, että me tunnustamme sen tosiasian, että kehityspolitiikka on kiinteä osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ajatellaan vaikka ilmastotyötä, vesidiplomatiaa, oikeusvaltiokehitystä. Ne ovat asioita, missä Etyj voi olla synnyttämässä niitä positiivisia tekoja, narratiiveja, jotka luovat tasapainoa, kehitystä ja vakautta eri puolille maailmaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

18.53 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minusta tässä edustaja Skinnarin puheenvuorossa oli muutama sen verran arvokas seikka, että mielellään vielä hieman täydennän. Pelkästään on hyvä saada, vaikka meitä on nyt vähän tässä salissa, kirjattua vaikkapa pöytäkirjoihin tai ylös ne lähestymistavat, jotka liittyvät tuohon muotoiluun, kun hän sanoi, että jos Etyj-järjestöä, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestöä, ei olisi olemassa, se pitäisi keksiä. Ehkä vielä nasevammin haluaisin sanoa sen näinpäin, että jos Helsingin henkeä ei olisi Helsingissä synnytetty silloin 1975 ja jatkettu Pariisiin kautta sitten tähän Etyj-järjestöön, niin se pitäisi keksiä — siitä huolimatta, että edustaja Skinnari on oikeassa, että se ei ole meille nyt sitä luontevinta sanastoa, kun me puhumme ulko- ja turvallisuuspolitiikasta Euroopassa. Meillä on raju muutos tapahtunut, voimapolitiikka täällä hallitsee, aseellisella voimalla yritetään saada rajoja muutettua ja ikään kuin asetelmaa toiseksi kuin mitä se on. Eli se, että ei luoteta siihen yhteistyöjärjestelmään, yhteisiin sääntöihin, siihen, että me rakennamme yhteistä turvallisuutta, tietenkin on tappanut sen ajatustavan, mitä tällä Helsingin hengellä tehdään.

Sitä suuremmalla syyllä on arvokasta se, mikä tässä oli se puheenvuoron tärkein pihvi tuossa lopussa: mitä Suomi tekee Etyjin puheenjohtajuudella. Totta, kyllä me muistamme, kun pari vuotta sitten presidentti Niinistön johdolla pohdittiin näitä kysymyksiä, pitäisikö Suomen ottaa aktiivinen rooli, ja hänen kantansa oli, että pitää ottaa, Helsingin henki pitää synnyttää uudelleen ja rakentaa se vielä laajemmaksi kuin vain eurooppalaiseksi hengeksi, maailmanlaajuiseksi yhteistyön maailman pyrkimykseksi, joka nostaa esiin ne ihmiskunnan yhteiset kysymykset eloonjäämisestä, jotka ovat jääneet laiminlyödyiksi, on sitten kysymys ilmastonmuutoksesta, luontokadosta, joukkotuhoaseista, ydinaseista, kansainvälisestä terrorismista, kaikista niistä asioista, jotka me kaikki yhdessä voimme jakaa riippumatta blokkirajoista, riippumatta valtaintresseistä suurvaltojen ja muiden välillä. Nämä asiat voitaisiin nostaa keskusteluun, yhdessä ihmiskunta voisi ottaa niistä kiinni ja luoda sitä kautta uutta liikkumatilaa tässä blokkiutuvassa maailmassa.

Valitettavasti tilanne on toinen. Se kunnianhimoinen ajatus, mikä meillä silloin oli, että Helsinki olisi jälleen kerran tällaisena vuorovaikutuksen keskuksena, ei pääse toteutumaan aidosti. Silti annetaan tuki hallitukselle, niille pyrkimyksille, että yritetään kuitenkin se puheenjohtajuuskin viedä sillä tavalla maaliin, että Etyjin perusperiaatteet olisivat kuitenkin elinvoimaisia periaatteiden tasolla, vähän niin kuin YK:ssakin on pakko luottaa siihen yhteiseen turvallisuusjärjestelmään, joka on luotu, vaikka se on nyt rikki, että se tulevaisuus on toisen tyyppinen. Me saamme kuitenkin nämä dialogijärjestöt toimimaan sillä tavalla, että on aitoja dialogijärjestöjä eikä vastakkainasettelujärjestöjä. Tämä on se iso teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

tävä, ja sen takia halusin käyttää tämän täydentävän puheenvuoron edustaja Skinnarille, kun te käytitte painavan puheenvuoron siitä, mitä tämä Helsingin henki Etyj-järjestelmässä tarkoittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari.

18.56 Ville Skinnari sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka ulkoministeri ei ole nyt paikalla, niin tietysti tämä on tilaisuus käydä just sitä keskustelua, millä painopisteillä, millä teemoilla Suomi lähtee johtamaan puhetta. On ihan selvää, että joudumme katsomaan budjetititeknisiä asioita. Rahasta on aina tiukkaa, etenkin nyt, kun osa jäsenistä ei ole maksanut jäsenmaksujaan. Mutta minun mielestäni on ollut hienoa todeta, ainakin ulkoasiainvaliokunnassa, että kyllä ulkoministeriössä on vahva tahtotila rakentaa tätä puheenjohtajuutta. Kyllä ne signaalit muistakin jäsenmaista ovat ihan selkeät: Suomeen luotetaan, Suomi tunnetaan. Ja se meidän Helsingin henki, Helsingin historia tietysti samalla myös velvoittaa meitä.

Mutta jos annan muutaman esimerkin nyt näistä edellisistä kokouksista, niin kyllä te maattisiksi kokonaisuuksiksi, joita äsken vähän mainitsin — kuitenkin maantieteellisesti kun ajatellaan: Kaukasus, Keski-Aasia, miksei laajemminkin — nousee vesi, siellä nousee energia, siellä nousee logistiikkayhteydet, sellaiset, mitkä liimaavat yhteen meitä: Eurooppaa, Keski-Aasiaa, Kaukasusta, ja Turkki on ollut erittäin aktiivinen. Siinäkin mielessä on ollut hyvä nähdä sitä keskustelua, että siellä haetaan positiivisia ratkaisuja, asioita, millä me liimaamme ja tuomme itseämme lähemmäksi, emme kauemmaksi.

Siinäkin mielessä toivon, että meillä on täällä eduskunnassa mahdollisuus katsoa vielä tätä puheenjohtajuuskauden sisältöä. Se on niin keskeinen asia nyt, etenkin jos maailmanpolitiikassa tapahtuu asioita, jotka sitten vievät asioita johonkin suuntaan. Siihenkin meidän pitää olla valmiita.

Mutta haluan nyt kiittää ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajaa tänään tästä aktiivisuudesta. En tiedä, montako asiakohtaa olemme jo käyneet läpi ja montako on jäljellä, mutta kiitos teille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

18.59 Kimmo Kiljunen sd: Minä nyt käytän viimeisen puheenvuoron omalta puoleltani tähän kohtaan, eli kiitoksiin vastaan kiitoksilla myöskin. Ja oikeastaan otan vain yhden syötin sieltä vielä vastaan, kun otitte tämän Keski-Aasian, josta me käytiin jo tuossa aikaisemmin keskustelua. Hieno muotoilu, edustaja Skinnari, teiltä myöskin pohtia sitä reaalielämän puolelta — puhua vedestä, puhua energiasta, puhua näistä ihmisistä konkreettisesti koskevista asioista — mutta on siellä tämä geopolitiittinenkin puoli.

Keski-Aasia on vähän hankalassa raossa. Siinä on kaksi suurvaltaa molemmilla puolilla, jotka nyt ikään kuin ovat tämmöisessä marriage of convenience, sopimusavioliitos, mutta eivät ole syvässä rakkaussuhteessa kuitenkaan. Siinä kahden elefantin välissä helposti tallaantuu sitten, jos tulee vähän vastakkainasetteluja. He ovat erityisesti hakemassa ilmansuuntia, joista löytyisi yhteisymmärrystä sille perustekonseptille, jonka me kaikki jaamme Euroopassa, jossa on nämä arvot, joita on tässä jo tänään moneen kertaan lueteltu, mutta myöskin YK:n peruskirjan kautta tapahtuva suvereniteetin tunnustaminen ilman mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2024 vp

tään etupiirejä, mitään muuta kuin se, että autenttisesti jokaisella valtiolla on omat turvallisuusratkaisunsa, omat mahdollisuutensa tehdä ne päätökset.

Tässä suhteessa me viitattiin jo aikaisemmin Pohjoismaihin. He hakevat selvästi yhteistyötä tänne suuntaan, mutta he hakevat myöskin yhteistyötä Euroopan unionin suuntaan ja Euroopan maiden suuntaan. Se on tavallaan se luontevin ja helpoin ilmansuunta heille. He joutuvat tietyn mantereen yli menemään. Yksi maa on siinä välissä, suhteellisen suuri maa, mutta silti tämä yhteistyön mahdollisuus siinä on olemassa. Ja nämä ovat juuri niitä arvokkaita suhteita, mitä me voimme Etyjin kaltaisen järjestön puitteissa ja laajemminkin pyrkiä hyväksikäyttämään, niin että tuemme toinen toisiamme näissä hankalissa geopolittisissä tilanteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, keskustelu on päättynyt. — Jaha, Skinnari vielä sieltä aina viime metreillä painelee.

19.00 Ville Skinnari sd: Puhemies! Oikeastaan vielä jatkona tähän koko keskusteluun: Me puhumme Etyjistä ja varmasti puheenjohtajakauteen valmistautuessa me joudumme puhumaan myös taloudesta eli rahasta, mutta tässä minä toivon, että kun me katsomme vaikka Euroopan unionia ja vaikka nyt suuren valiokunnan roolia, niin me ottaisimme näitä asioita esille, koska nyt kyllä me vakavasti käymme EU:n suuntaan sitä keskustelua, että jos ja kun näitä kumppanuuksia tehdään — täällä on mainittu näitä alueita, ja käytetään nyt jälleen kerran sitä Keski-Aasiaa esimerkkinä, mutta miksei muitakin — niin kyllä EU:n rooli on erittäin keskeinen. Siellä on resursseja, siellä on henkilöitä, siellä on läsnäoloa, ja täytyy sanoa, että kyllä näissä maissa on ollut vähän pettymys se, miten Eurooppa globaalisti näkyy, miten se näkyy kumppanuuksissa, kun me usein vertaamme sitten EU:ta tai itseämme siihen, mitä vaikka Kiina tekee ja Venäjä tekee tai joku muu. Jos me emme ole siellä, niin sitten siellä on joku muu, ja siinäkin mielessä me tässäkin palaamme taas tähän Etyj-yhtälöön, että me voidaan aktiivisesti kannustaa näihin kumppanuuksiin.

Toivon, että uusi komissio ottaa tämän nyt vakavasti, ja toivon, että meidän nykyinen Suomen hallitus pääministerin ja ulkoministerin johdolla sitten kannustaa myös Euroopan unionia ihan huippukokoustasolla ottamaan nämä kumppanuudet vakavasti.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 17/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.